

«Deniz ve mehtap sordular seni neredesin?»

Upuzun bir kumsal boyunca belli aralıklarla güneş şemsiyeleri sabitlenmişti. Şemsiyelerin altına ikişer şezlong konmuştu. Akşam herkes çekildikten sonra şezlonglar ayak uçları denize bakacak tarzda şemsiyenin direğinin iki yanına çekiliyordu. Sabah tatilciler birer birer gelmeye başlayıp, şezlongların kendileri tarafından tutulmuş olduğunu göstermek için, üzerlerine bir havlu ya da kenarına bir çift terlik koyarlardı.

Güneş şemsiyesinin gölgesi hep dibine düşmez. Denizün güneyde olduğu, ve tatilcilerin yüzlerini denize çevirdikleri düşünülürse, gölge önce uzunca biçimde direğin sağ yanında şezlonların uzağında belirir. Zamanla gölge bir yandan küçülürken bir yandan da direğe yaklaşır. Direği aşır sol yana geçtiğinde yeniden büyümeye başlar ve büyüyerek sol tarafa doğru kayar.

Tatilci şezlongları hiç oynatmazsa, önce şemsiyenin sol yanındaki şezlong kısmen sol yandaki güneş şemsiyesinin gölgesine düşer. Ancak bu uzun sürmez. Bir süre sonra sol yandaki şezlong tamamen güneşte kalırken, sağ yandaki şezlong kısmen ortadaki güneş şemsiyesinin gölgesini almaya başlar. Kısa bir süreliğine her iki şezlong gölgede kalsa da, genellikle en azından biri güneş altında kalır.

Herkes şezlonglarını gölgeleri takip edecek biçimde oynatırsa, ki bu bir buçuk iki saatte bir şezlongların yerinin biraz değiştirilmesini gerektirir, kimsenin şezlongu başka kimsenin şezlonguyla aralarında yeterli mesafe bırakmayacak denli yakınlaşıp, ihtilafların çıkmasına neden olmaz.

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından bu yana Türkçe sözcüklerle Avrupa dillerindeki sözcükler örtüştürülmeye çalışılır ve bu her açıdan çarpıktır. Örneğin, vatan, memleket ya da yurt sözcüğü territori sözcüğünü tam olarak karşılamaz. Territori bir coğrafi bölgenin gerçek ya da tüzel bir kişinin egemenliği altında olma durumudur. «Vatan» arapça «yerleşmek»ten, «memleket» ise arapça «malik olmak»tan gelmeymiş. Yurt türkçe/mogulca olup «yürümek»ten gelip, «yürünen yer», «yayılan yer», «otlak» anlamındaymış. Diğerleri

sözcük olarak insani etkinliklerden türemişken, territori ise Latince «toprak»tan, «yeryüzü»nden gelmemiş. Örneğin, şezlongları kaydıranların yurtları coğrafi olarak kayan gölgeyle birlikte değişmekte, halbuki territorileri coğrafi olarak belirli olmalı ve birbirlerinin territorilerine girdiklerinde ya territorial bir mücadele vermeli ya da bir nevi geçici hak devri anlaşması yapılmalıdır.

«Yurt»la düşünüp, şezlongunu kaydıran biri, güneşin altında cayır cayır yanmasına karşın inatla territorial anlayışa sadık kalan biriyle yan yana düştüğünde işler karışır. Territorial anlayışın yaygın olması durumunda insanların rahat etmesi için sermaye gereklidir. Zamanlar arası değiş tokuş için anlaşmalar yapılacaktır: Biri öğlene kadar diğerrinin territorisini kullanacaktır, diğeri ise öğleden sonra bunun territorisini kullanacaktır. Bu anlaşmada iki tarafta birbirlerinden zamanlar arası gölge değiş tokuşunun ötesinde fazladan birşeyler koparmaya çalışacaklardır, ilişkileri sermaye süreci olmaya doğru evrinecektir. Halbuki memleket/yurt anlayışının yaygın olması durumunda bütün bu «anlaşma»-«sözleşme» süreçlerinin fuzuliliği ortaya çıkacaktır.

Kumsalda, deniz de bir başkadır: Kıyıda, yurt anlayışıyla, yani aleni olarak sınırlar çizilmeden, çocuklar oynar, biraz açıklarda dostlar, sevgililer birlikte yüzer, bazan biri girip, düzenli kulaçlarla açılıp gelir. Her ne kadar territori *terra*'dan, yani «toprak»tan türemişse de, territorial anlayış denize de yaygınlaştırılabilir ki bunun ilk nüveleri hali hazırda bulunmaktadır. Çok fazla açılmasın diye ve jet skilerin, deniz motorlarının ve benzerlerinin alanını yüzenlerin alanından ayırmak için denize kordonlar çekilmiştir. Bu kordonların ilk çıkışı böyle iyi niyetlidir. Ancak bir kere ortaya çıkıp onaylandılar mı fazlası gelir ve ilk iyi niyetler unutulur.

Denizi parselleyen kordonlar özel kullanıma ayrılmış, herkesin değil yalnız sahiplerinin girebilecekleri territorial deniz kesitlerini işaretlemek için de kullanılabilir. Hatta daha da ileri gidilip, özel ve tüzel kişilere verilmek üzere deniz parselleri oluşturmak için de kullanılabilir. Böylece herkesin denizdeki yeri belli olacaktır. Tabiki, denizdeki parsellerine ulaşmak için herkesin kullanımına açık kulvarlar da oluşturulmalıdır. Hatta, aynı parselde

katlar bile oluşturulabilir: Sürekli enerji kullanımı ve bakım gerektirse de, bir parselin alt katlarına içindeki hava sürekli yenilenen cam fanuslar konabilir; böylece alt alta bir sürü kat kurulup, daha fazla kişinin denizden faydalanması sağlanabilir. Karada olan bu değil mi, deniz de niye olmasın?

Bir yaz günü, kumsalda uzanmak, denizde doya doya yüzmek dururken, bir de güneş şemsiyesinin gölgesini Almanca, Fransızca, Rusça, Arapça ve güya Türkçe konuşan bilumum zevata kaptırmamaya çabalayıp, (teritoryal parçalanmışlık henüz yaygınlaşmamış olsa da, bir yandan nizamiyeli siteler, üst aramalı «merkez»ler, kamu alanları kısıtlanıp genişleyen özel alanların çoğalmasıyla, diğer yandan siyasal parçalanma girişimleriyle, parsel parsel edilerek yurtluktan çıkarılmaya çalışılan) yurdumuzu efkarlı efkarlı düşünmeyi kim isterdi ki?

Sarımsaklı, Ayvalık